

1. Obiekt
601/1 KOŚCIÓŁ

2. Czas powstania

4 ćw. XVIII w,
2 poł. XIX ; XIX/XX w.

3. Miejscowość

ŻARKI - LEŚNIOŃ

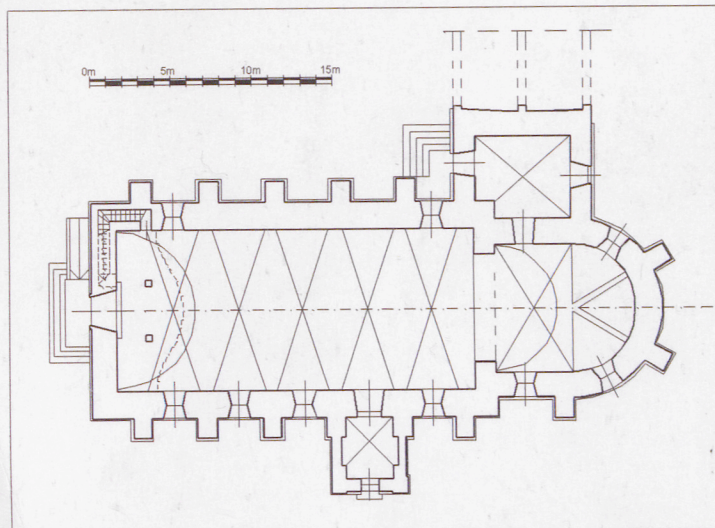
11. Zdjęcia, rzut, sytuacja, orientacja.

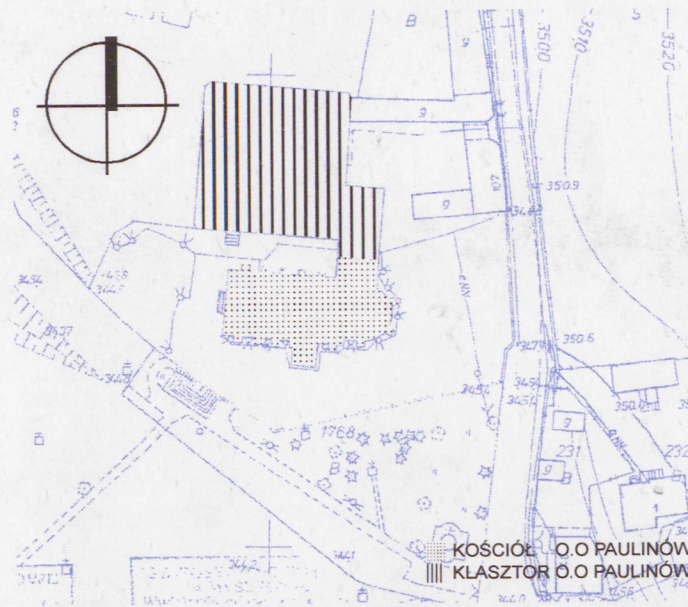
WIDOK OGÓLNY OD STRONY POŁUDNIOWO-ZACHODNIEJ

ORIENTACJA 1:250 000

RZUT PRZYZIEMIA

SYTUACJA

0,0 m 10 m 20 m 30 m 40 m 50 m

4. Adres

Ul. Leśniowska 99.

Nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

Województwo **Śląskie**
Powiat **Myszków**
Gmina **Żarki**

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 31. XII. 1998

Województwo **Częstochowskie**

Powiat

8. Właściciel i jego adres

Klasztor OO. Paulinów

9. Użytkownik i jego adres

Klasztor OO. Paulinów

10. Rejestr zabytków

59 z 18.11.1948
Nr. **412** Data **1960**
121/60 z 18.03.1960

Wieś Leśniów po raz pierwszy wzmiankowana jest w 1326 roku przy okazji wykazu parafii płacących świętopietrze. Wówczas był tutaj kościół drewniany. Istnieje legenda, że w 1382 roku Władysław Książę opolski wioząc cudowny obraz Matki Boskiej na Jasną Górę zatrzymał się w Leśniowie, aby zaspokoić pragnienie, ale w tym miejscu brakowało wody i stał się cud spod kopyt koni wytrysnęło źródło. Książę Władysław dla upamiętnienia tego zdarzenia zostawił figurkę Matki Boskiej. To pierwsze cudowne źródło znajdowało się na południe od kościoła. Jeszcze przed fundacją klasztoru Paulinów w tym miejscu znajdowała się kaplica z dużą kopułą, uwidocznioma na sztychu z pocz. XVIII wieku. W 1559 roku stary drewniany kościółek zastąpiono budowlą murowaną fundatorem której był ówczesny właściciel dóbr żareckich Jan z Pilicy Koryciński herbu Topór, kasztelan oświęcimski. W 1700 roku kolejny właściciel dóbr Józef z Kurozwęk Męciński, kasztelan bractawski sprowadził do Leśniowa karmelitów bosych, którzy utrzymali się tutaj zaledwie 3 lata. Dopiero w 1706 roku za namową ojca Innocentego Pokorskiego z klasztoru jasnogórskiego miejsce po karmelitach zajęli paulini sprowadzeni z Częstochowy. W momencie osiedlania się paulinów w Leśniowie obecne zabudowania jeszcze nie istniały. Męciński, jak wynika z dokumentu fundacyjnego nadanego paulinom dopiero zobowiązał się wybudować jak najprędzej klasztor na wzór krakowskiego (na Skalce).

W 1730 roku Wojciech Męciński nad wspomnianym wyżej źródłem wybudował nową kaplicę.

W 1770 roku wybudowano mur cmentarny od strony południowej. W 1762 roku wzniesiono przy kościele murowaną kruchtę staraniem przeora Klemensa Szlagowskiego. W latach 1782-1783 wybudowano prepozyturę zlokalizowaną od strony zachodniej. Był to prawdopodobnie budynek drewniany ponieważ w 1787 roku zastąpiono ją budynkiem murowanym. W 1791 roku rozpoczęto również rozbudowę kościoła przedłużając nawę o 1/3, a w 1798 roku

SYTUACJA: Sanktuarium Maryjne w Leśniowie, położone jest na szlaku pielgrzymek zdążających na Jasną Górę. Wyjątkowe znaczenie i rola leśniowskiego sanktuarium polega min. na tym, że jest ono usytuowane w przepięknym zakątku naszego kraju na szlaku Orlich Gniazd pomiędzy zamkiem w Mirowie, a Złotym Potokiem, około 40 km od Częstochowy. Wchodzący w skład całego założenia kościół jest orientowany. Usytuowany jest w centralnej części zespołu klasztornego. Od północy, od strony zakrystii połączony jest z klasztorem poprzez chór zakonny zlokalizowany na piętrze, wsparty na arkadach. Kościół wraz z klasztorem ogrodzony jest murem (dawniej mur cmentarny). W stosunku do wewnętrznej drogi prowadzącej od ul. Leśniowskiej wyniesiony jest o około 2 m. Kościół wraz z całym zespołem klasztornym położony jest przy ul. Leśniowskiej około 2 km od kościoła parafialnego w Żarkach. Kompleks zabudowań klasztornych w całości jest ogrodzony.

Zespół składa się z trzech wyraźnie wyodrębnionych elementów ściśle ze sobą połączonych, są to:

- teren ogólnie dostępny dla wiernych,
- wygrodzony murem cmentarz kościelny z klasztorem,
- zabudowania gospodarcze wraz z terenami upraw.

Wejście główne na teren zespołu prowadzi od strony południowo-zachodniej drogą wewnętrzną.

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA: budynek murowany, otynkowany. **ŚCIANY:** z kamienia wapiennego.

SKLEPIENIA I STROPY: w prezbiterium sklepienie kolebkowe z lunetami, w nawie kolebkowo krzyżowe w zakrystii i kruchcie krzyżowe. Empora chóru muzycznego konstrukcji żelbetowej, wsparta na dwóch filarach o przekroju kwadratowym. Prezbiterium oddzielone od nawy tęczą o łuku półkolistym.

WIEŻBA DACHOWA: drewniana **DACHY:** kryte blachą miedzianą, nad nawą główną, prezbiterium, kruchtą dwuspadowy, absyda zwieńczona dachem wielopołaciowym, zakrystia wraz z chórem dachem pulpitowym.

Wieżyczka na sygnaturkę ośmioboczna z latarnią. Wieże zwieńczone hełmem cebulastym. **POSADZKI I**

PODŁOGI: W nawie głównej i prezbiterium posadzki z marmuru. **SCHODY:** na chór kamienne, dwubiegowe, zabiegowe, na górną zakrystię drewniane, wachlarzowe. **OTWORY okienne:** Zamknięte łukiem półkolistym.

Okna: stalowe, krosnowe, podwójne. W zakrystii i w chórze zakonnym okna drewniane, skrzynkowe. **OTWORY**

drzwiowe: Wejście główne zamknięte łukiem półkolistym, wejście do zakrystii, na chór i wejście do kruchty prostokątne. **Drzwi:** Główne wejściowe dwuskrzydłowe, kute z prostokątną kratownicą, drzwi do kruchty kute jednoskrzydłowe, z prostokątną kratownicą, pozostałe drewniane, płycinowe. **RZUT:** Jest to kościół gotycko

renesansowy, orientowany, murowany, otynkowany. Jednonawowy z węższym półkoliście zamkniętym prezbiterium. Przy prezbiterium od północy zakrystia oraz chór zakonny na piętrze łączący się z klasztorem. Przy

nawie od południa kruchta. Prezbiterium oddzielone od nawy tęczą o łuku półkolistym. W zachodniej części północnej ściany nawy w grubości muru schody na chór muzyczny. W zachodniej części chór muzyczny wsparty

na dwóch filarach żelbetowych. **BRYŁA:** Regularna, prostokątna, z przyporami po stronie północnej i południowej z dobudowaną niższą kruchtą od strony południowej. Frontowa część zwieńczona dwiema wieżami zakończonymi

cebulastymi hełmami. Główny korpus budowli prezbiterium i nawę przekrywa dach dwuspadowy, w środku kalenicy umieszczona wieżyczka na sygnaturkę, ośmioboczna z latarnią. Nad kruchtą dach dwuspadowy.

ELEWACJE: Otynkowane, tynkami cem. wap. kat III, cokół wyodrębniony profilowanym gzymsem. **Elewacja**

zachodnia: dwuczłonowa, jednoosiowa, dwukondygnacyjna. W osi wejście główne, otwór drzwiowy zamknięty łukiem półkolistym, obramowany granitowym portalem. W osi nad wejściem płaskorzeźba. Całość

elewacji zwieńczona w osi trójkątnym szczytem, a po bokach dwiema dwukondygnacyjnymi wieżami zakończonymi cebulastymi hełmami. Elewacja dodatkowo wzbogacona lizenami. **Elewacja wschodnia:**

dwuczłonowa, część główna trójosiowa, podzielona przyporami, w skrajnych osiach otwory okienne zamknięte łukiem półkolistym. Część boczna piętrowa stanowiąca kontynuację klasztoru O.O Paulinów, sam łącznik wsparty

na arkadach. **Elewacja północna:** dwuczłonowa, skrajna lewa część dwukondygnacyjna stanowiąca połączenie z klasztorem. Właściwy korpus nawy głównej pięcioosiowy, podział uzyskany poprzez przypory. W skrajnych osiach

okna zakończone łukiem półkolistym. W prawej części dominuje sylweta wieży dwukondygnacyjnej zakończonej hełmem cebulastym. **Elewacja południowa:** wieloczłonowa. Od strony prawej zakończona apsydą z przyporami.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
3 030,0 m ³	362,90 m ²	Sakralne	Sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje.	
<p>1948 odbudowano dach po pożarze, a ponadto nabyto 3 dzwony, które umieszczono w wieżach kościoła,</p> <p>1963-1967 wybudowano nowe 20-sto głosowe organy na wzniesionym żelbetowym chórze, założono centralne ogrzewanie, wprowadzono podwójne okna, wykonano ławki z drzewa jesionowego, odnowiono wielki ołtarz, założono instalację elektryczną z odnowionymi żyrandolami i nowymi kinkietami,</p> <p>1980 ufundowano nowy ołtarz soborowy do kościoła,</p> <p>1982 wykonanie portalu granitowego, tablicy na frontonie kościoła, tablicy jubileuszowej oraz granitowych schodów do kościoła,</p> <p>1987 wykonano nową polichromię w prezbiterium i odnowiono ołtarz główny, wymieniono na nową instalację elektryczną i radiofoniczną, ułożono nową posadzkę w prezbiterium z białego marmuru,</p> <p>1988 wykonano polichromię w nawie głównej, wzmocniono i ocieplono sufit, obłożono ściany drewnianą boazerią, zmieniono dekorację organów, umieszczając tam postać anioła, ułożono nową posadzkę, poddano konserwacji i złoceniu ołtarze,</p> <p>1989 zmieniono tynki na elewacjach kościoła,</p> <p>1999 modernizacja dwóch wież.</p>		<p>Fundamenty : stan dobry Ściany: stan dobry Stropy : zachowane w dobrym stanie Wieżba dachowa: stan dobry Pokrycie dachu: stan dobry Rynny i rury spustowe stan dobry Podłogi i posadzki stan dobry. Stołarka i ślusarka okienna i drzwiowa kompletna Instalacje stan dobry</p>	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
		Bieżące remonty i konserwacja.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

22. Bibliografia

A.M. Olszewski, O. Solarzówna: Katalog zabytków sztuki w Polsce. Dawne województwo katowickie t. VI, dpowiat myszkowski z. 9. Warszawa 1962 r.
O. Józef Stanisław Płatek ZP: Sanktuarium Matki Bożej Patronki Rodzin w Leśniowie, Wydawnictwo Zakonu Paulinów, Rzym-Częstochowa-Leśniów 1989 r.
Ks. Roman Szecówka: Kościół parafialny pod wezwaniem świętych Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Żarkach miast, praca magisterska, Kraków 1978
Ks. Jan Wiśniewski: Diecezja Częstochowska, opis historyczny kościołów i zabytków w Dekanatach [...] i Żareckim. 1936 r. Majrówka Opocz.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

25. Opracował

Tekst mgr inż. arch. Tomasz Ulman październik 2001 r

Plany, rysunki mgr inż. arch Tomasz Ulman, październik 2001 r

Zdjęcia fotograficzne mgr inż. arch. Tomasz Ulman , październik 2001 r.

Miejsce przechowywania negatywów Archiwum SOZ w Częstochowie

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach , informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładka nr. 1;2;3;4;5;6;7;8;9;10;11;12;13.

1. Miejscowość ŻARKI - LEŚNIOŹ	2. Obiekt (jak w karcie) KOŚCIOŁ	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu, lub materiału uzupełniającego) C.d. pkt. 12 i 13
--	--	---

C.d. pkt. 12

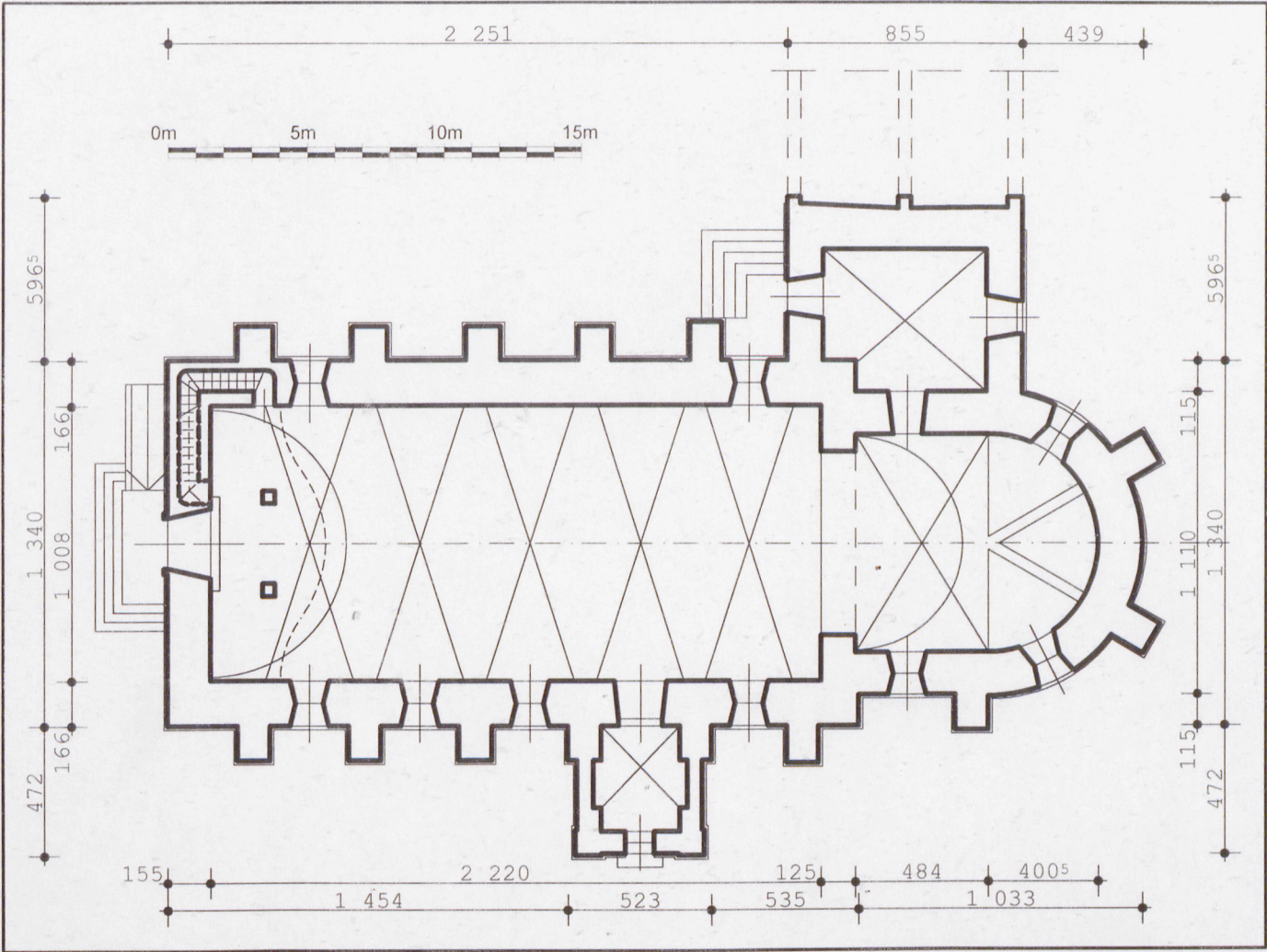
wybudowano wieżyczkę na sygnaturkę. W 1805 roku kościół i prepozyturę pokryto dachówką, powiększono także ogród klasztorny. W 1823 roku wymieniono pokrycie kościoła i wież na gont ale już w 1827 roku wichura zniszczyła dach na kościele, a nad zakrystią zerwała nawet stropy. W rok później cmentarz kościelny obwiedziono nowym murem i pokryto gontem oraz wybudowano nową bramę przed którą prowadziło 10 stopni kamiennych. Nad bramą umieszczono dwa obrazy Matki Boskiej i św. Pawła Pustelnika witającego się ze św. Antonim. W 1835 roku zabudowania klasztorne były już mocno zrujnowane i właściwie zakonników już nie było. Mieszkał tam jedynie przeor ojciec Cichocki. Właściciel dóbr żareckich Antoni Steinkeller zwrócił się do Komisji Województwa Krakowskiego z prośbą o sprzedaż zabudowań klasztornych i przeznaczenie ich na pomieszczenia dla rękodzielników założonych przez niego fabryk. Do sprzedaży jednak nie doszło z powodu zdecydowanego sprzeciwu klasztoru na Jasnej Górze. W roku 1838 z kasy prowincji wyasygnowano środki finansowe na remont klasztoru, za które wyremontowano dachy. W kilka lat później nowy przeor leśniowski ojciec Bruno Dusinski wykonał na kościele nowy dach. Prowadzono także prace remontowe przy kościele w latach 1846-48, przystąpiono także do podreperowania gospodarki klasztornej w 1851 roku obok klasztoru na polach przy kościele założono ogród owocowy. Kolejna rozbudowa miała miejsce w 1936 roku, dostawiono wówczas do istniejących zabudowań klasztornych od strony wschodniej nowy budynek usytuowany na północ od kościoła i połączony z nim na poziomie pierwszego piętra nowym chórem zakonnym wspartym na arkadach.

C.d. pkt. 13.

Zasadnicza część sześciosiowa. Cała elewacja podzielona siedmioma przyporami. Pomiędzy czwartą, a piątą przyporą dobudowana kruchta, kryta dachem dwuspadowym. W każdej osi okno zakończone łukiem półkolistym z tym, że w osi czwartej mniejsze o połowę.

WNĘTRZA I WYPOSAŻENIE: **Portale:** z prezbiterium do zakrystii, rokokowy 2 poł. XVIII w., drewniany, prostokątny, profilowany. **Ołtarze:** 1. główny późnobarokowy z 1730 fundowany przez Wojciecha Męcińskiego kasztelana oświęcimskiego, przerobiony w 1856 r, odnowiony w 1936 r. z rzeźbami archaniołów oraz płaskorzeźbą Nawiedzenia N.P. Marii w zwieńczeniu. W ołtarzu rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem, gotycka 4 ćw. XIV w wg tradycji pozostawiona w 1382 r. przez Władysława księcia opolskiego. 2,3. Przy tarczy późnobarokowe 1 ćw. XVIII w. lewy przerobiony w 1856 r. z rzeźbami św. pustelników Hieronima i Antoniego oraz obrazami św. Pawła Pustelnika ok. 1730 roku i św. Izydora Oracza w zwieńczeniu, w prawym rzeźby św. Jana Nepomucena i bł. Jana Sarkanda. 4. Późnobarokowy 2 ćw. XVIII w z rzeźbami św. Katarzyny i Barbary, w zwieńczeniu Oko Opatrzności w glorii. 5. O formach barokowych z rzeźbami świętych aniołów i puttów w zwieńczeniu. Na mensie **relikwiarz** św. Rozalii w kształcie trumienki o formach rokokowych z rzeźbą świętej. **Balustrada** w stylu regencji 1 ćw. XVIII w. przesunięta na zach. z pierwotnego miejsca przed ołtarzem głównym. **Ambona** rokokowa 2 poł. XVIII w. z rzeźbą ducha świętego w zaplecku. **Godło paulinów** pod baldachimem, stanowiące odpowiednik ambony 2 poł. XVIII w.. Stalle rokokowe 2 poł. XVIII w przy północnej i południowej ścianie prezbiterium. **Konfesjonały:** 1. Późnobarokowy XVIII w z dekoracją ok. 1700 r. z 2 ćw. XVIII w. 2. Rokokowy 2 poł. XVIII w.. **Portret** Jana z Pilicy Korycińskiego, fundatora kościoła, malowany na desce w formie portretu trumiennego, zapewne z 1 poł. XVII w. **INSTALACJE:** centralnego ogrzewania na gaz i węgiel, elektryczna, radiofoniczna i telefoniczna.

1.Miejscowość ŻARKI - LEŚNÍÓW	2. Obiekt (jak w karcie) KOŚCIÓŁ	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu, lub materiału uzupełniającego) RZUT
----------------------------------	-------------------------------------	---

Wkładkę założył mgr inż. arch. Tomasz Ulman październik 2001 r

Przechowywanie negatywów Archiwum SOZ w Częstochowie

1. Miejsowość
ŻARKI - LEŚNÓW

2. Obiekt (jak w karcie)
KOŚCIÓŁ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu, lub materiału uzupełniającego)
DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

1. Kościół, widok od strony południowo - zachodniej.

2. Kościół, widok od strony południowo - wschodniej.

Wkładkę założył

mgr inż. arch. Tomasz Ulman październik 2001 r

Przechowywanie negatywów

Archiwum SOZ w Częstochowie

1. Miejscowość

ŻARKI - LEŚNIÓW

2. Obiekt (jak w karcie)

KOŚCIÓŁ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu, lub materiału uzupełniającego)

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

3. Widok na kościół od strony zachodniej.

4. Widok na łącznik i przypory na ścianie północnej.

Wkładkę założył

mgr inż. arch. Tomasz Ulman październik 2001 r

Przechowywanie negatywów

Archiwum SOZ w Częstochowie

1. Miejscowość

ŻARKI - LEŚNÍÓW

2. Obiekt (jak w karcie)

KOŚCIÓŁ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu, lub materiału uzupełniającego)

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

5. Kościół, apsyda od strony wschodniej.

6. Kościół i klasztor, widok od strony wschodniej.

Wkładkę założył

mgr inż. arch. Tomasz Ulman październik 2001 r

Przechowywanie negatywów

Archiwum SOZ w Częstochowie

1. Miejscowość

ŻARKI - LEŚNÍÓW

2. Obiekt (jak w karcie)

KOŚCIÓŁ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu, lub materiału uzupełniającego)

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

7. Kruchta od strony południowej.

8. Wieża.

9. Portal przed wejściem głównym od strony zachodniej.

Wkładkę założył

mgr inż. arch. Tomasz Ulman październik 2001 r

Przechowywanie negatywów

Archiwum SOZ w Częstochowie

1. Miejscowość

ŻARKI - LEŚNÓW

2. Obiekt (jak w karcie)

KOŚCIÓŁ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu, lub materiału uzupełniającego)

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

10. Kościół wewnątrz widok na ołtarz główny.

11. Kościół wewnątrz widok na empore choru.

Wkładkę założył

mgr inż. arch. Tomasz Ulman październik 2001 r

Przechowywanie negatywów

Archiwum SOZ w Częstochowie

1. Miejscowość

ŻARKI - LEŚNIÓW

2. Obiekt (jak w karcie)

KOŚCIÓŁ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu, lub materiału uzupełniającego)

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

12. Widok na łuk tęczowy.

13. Polichromia na sklepieniu.

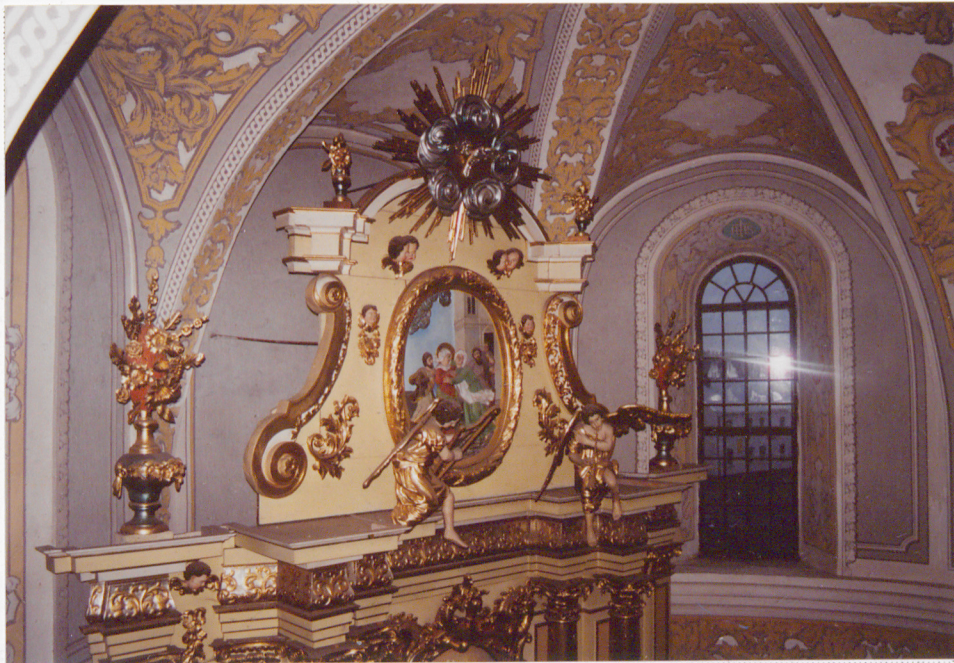
Wkładkę założył

mgr inż. arch. Tomasz Ulman październik 2001 r

Przechowywanie negatywów

Archiwum SOZ w Częstochowie

1. Miejsowość	2. Obiekt (jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu, lub materiału uzupełniającego)
ŻARKI - LEŚNIÓW	KOŚCIÓŁ	DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

14, 15. Ołtarz główny N.M.P., późnobarokowy, ufundowany przez Wojciecha Męcińskiego, odnowiony w 1988 r..

1. Miejscowość

ŻARKI - LEŚNÍÓW

2. Obiekt (jak w karcie)

KOŚCIÓŁ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu, lub materiału uzupełniającego)

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

16. Późnobarokowy ołtarz boczny św. Pawła
Pierwszego Pustelnika (XVIII w.)

17. Późnobarokowy ołtarz z 1 ćw. XVIII w.
z rzeźbami św. Jana Nepomucena i bł. Jana
Sarkanda.

Wkładkę założył

mgr inż. arch. Tomasz Ulman październik 2001 r

Przechowywanie negatywów

Archiwum SOZ w Częstochowie

1. Miejscowość

ŻARKI - LEŚNIÓW

2. Obiekt (jak w karcie)

KOŚCIÓŁ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu, lub materiału uzupełniającego)

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

18. Ołtarz boczny św. Antoniego (1857 r.)

19. Ołtarz boczny Najśw. Serca Jezusa z figurami św. Katarzyny i Barbary (XVIII w.). Nowy obraz wstawiono w 1959 r.

Wkładkę założył

mgr inż. arch. Tomasz Ulman październik 2001 r

Przechowywanie negatywów

Archiwum SOZ w Częstochowie

1. Miejsowość

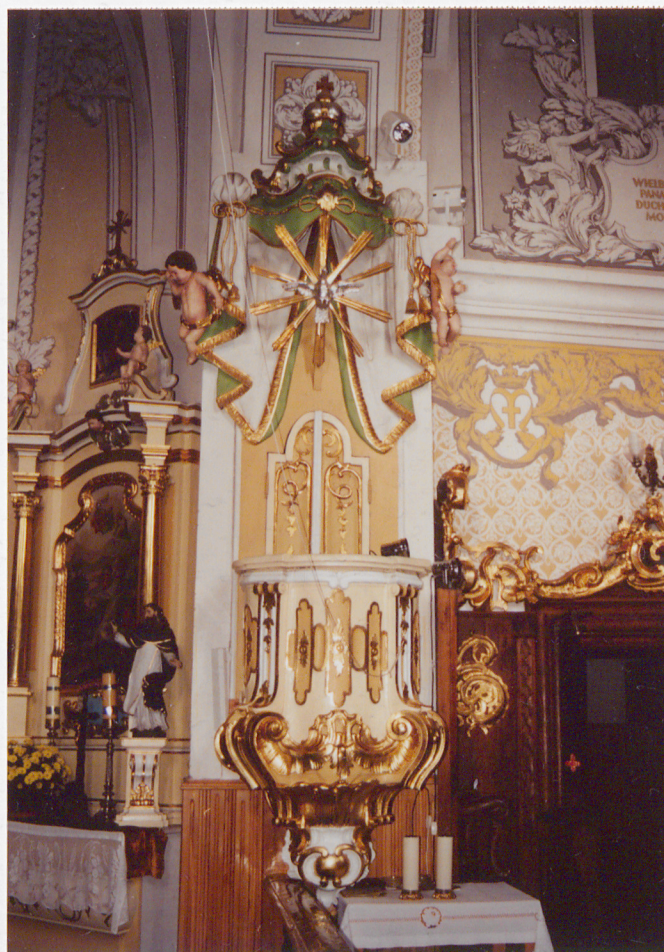
ŻARKI - LEŚNÍÓW

2. Obiekt (jak w karcie)

KOŚCIÓŁ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu, lub materiału uzupełniającego)

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

20. Ambona rokokowa z XVIII w.

21. Godło paulinów pod baldachimem, stanowiące odpowiednik ambony, 2 ćw. XVIII w.

Wkładkę założył

mgr inż. arch. Tomasz Ulman październik 2001 r

Przechowywanie negatywów

Archiwum SOZ w Częstochowie

1. Miejscowość

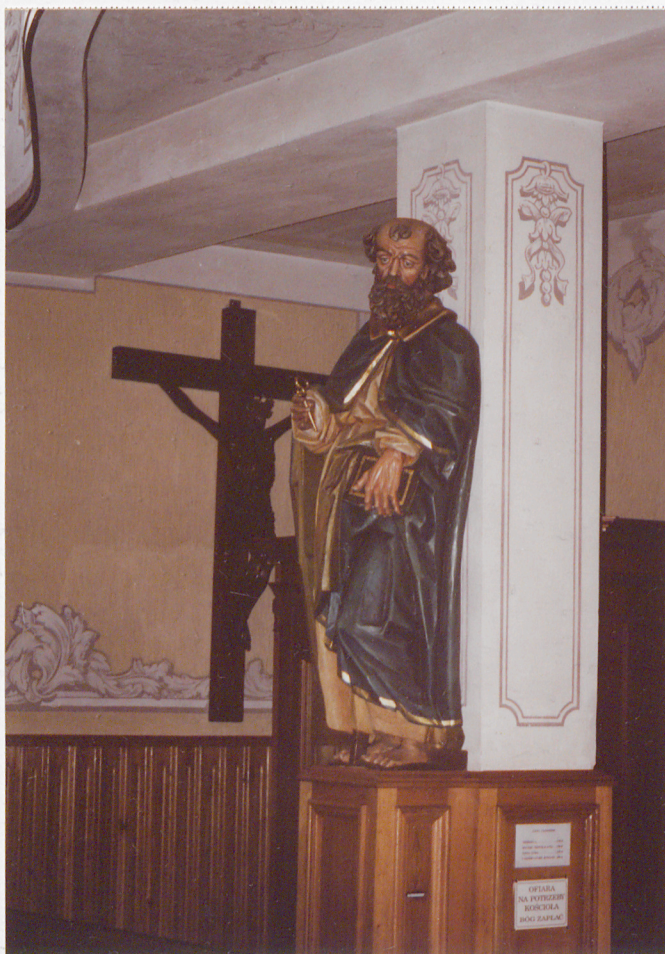
ŻARKI - LEŚNIOŃ

2. Obiekt (jak w karcie)

KOŚCIÓŁ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu, lub materiału uzupełniającego)

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

22. Figura św. Piotra

23. Figura św. Pawła

24. Konfesjonał późnobarokowy z XVIII w.

Wkładkę założył

mgr inż. arch. Tomasz Ulman październik 2001 r

Przechowywanie negatywów

Archiwum SOZ w Częstochowie